

Kitörési pont lehetne

Múlt év végén több témakörben is hallatta hangját a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége, és intézkedései alapján a szakértők arra a következtetésre jutottak, hogy a kormány mellözi a mezőgazdaságot. A termőföldtörvény tervezetét a MOSZ tavaly decemberben megrendezett közgyűlésén is elutasították, és felszólították a kormányt, hogy vonják vissza ezt a tervezetet. Állásfoglalásuk szerint ilyen feltételek mellett a kormány nem számíthat a mezőgazdasági GDP-re, emellett a sertésartók helyzetének romlását is szóvá tették.

A Fidesz a választási programjában kiemelt szerepet szánt a mezőgazdaságnak az egymillió új munkahely teremtésében, mára azonban nem csak az érdekegyeztetésből zárta ki az ágazatot, hanem kihagyta azon kedvezményezett köréből is, akiknél az állam átvállalja a minimálbér- és garantált bérminimum-emelés által okozott többletbérből és az arra eső járulékköltség kifizetését.

Mellőzött mezőgazdaság

A mezőgazdaság GDP-termelése az egész országot sújtó rendkívüli aszály következtében 21 százalékkal csökkent, leginkább az olyan munkaigényes ágazatokat érintve, mint a kertészet és az állattenyésztés. Súlyosbítja a problémát, hogy az állattenyésztésben, a megemelkedett takarmányárak miatt, még az önköltséget sem fedezik az átvételi árak – sőt, a húsipari csődök miatt a termelők még ehhez a nyomott árhoz is csak kétségbe vagy egyáltalán nem jutnak hozzá. A bejelentett csődök kapcsán több milliárd forintra teszik az örökre elvesztettnek tekinthető számlák értékét.

A mezőgazdaság mellözése 20 ezer ember bérét érinti egy olyan ágazatban, ahol a havi bér csupán a nemzetgazdasági átlag 72 százalékát éri el, és ez a diszkriminatív intézkedés további vidéki munkahelyek

megszűnésével jár majd. Az említettek alapján a Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetsége tiltakozik az ellen, hogy a mezőgazdaságot kihagyták a kedvezményezett körből. A gazdálkodók számára ez a megállapodás elfogadhatatlan. A Földművelésügyi és Érdekegyeztetési Tanácsot (FÖVÉT) a kormányváltás óta nem hívták össze, az agrárpiaci rendtartásról szóló törvény hatályaon kívül helyezését pedig megszűntek a termékpályabizottságok. A diszkriminatív megállapodás jól mutatja, hogy a versenyszféra és a kormány Állandó Konzultációs Fórumában sincs képviselője a mezőgazdaságnak.

Módosított statisztika

A KSH legfrissebb gyorsjelentése szerint a III. negyedévben a bruttó hazai össztermék éves alapon 1,5 százalékkal csökkent Magyarországon. A visszaesésben meghatározó szerepe volt a gyászos teljesítményt nyújtó mezőgazdaságnak. A nemzetgazdaság ágazatainak döntő többsége enyhén csökkent, valódi növekedést az információs, kommunikációs és építőipar nemzetgazdasági ágak produkáltak. Tény, hogy az országot sújtó rendkívüli aszály következtében a mezőgazdaság a III. negyedévben 21,4 százalékkal zsugorodott éves szinten, és a súlyos

aszálykárok miatt a korábban publikált II. negyedévi adatokat is lefelé kellett módosítani a KSH-nak.

Tavalyelőtt a mezőgazdaság kiugró teljesítményének volt köszönhető, hogy Magyarország gazdasága nem fordult recesszióba, és hogy 1,6 százalékkal emelkedett a GDP. Ez is főként a 2010. évi bázishatásnak volt köszönhető: 2010-ben a sokévi átlagot meghaladó mennyiségű csapadék nyomán országszerte belvíz pusztított, míg 2011-ben a betakarított termés mennyisége ugyan nem átlagos, de az előző évinél lényegesen jobb volt.

A szakértők egyöntetű véleménye, hogy 2013-ban – az alacsony bázis hatására – a mezőgazdaság érdemben újra hozzájárulhat a GDP növekedéséhez, és a 2011. évi eredményéhez hasonlóan ismét a mezőgazdaság teljesítménye húzhatja ki az országot a gödörből. A mezőgazdaság újévi teljesítményét illetően ugyanakkor a MOSZ kénytelen hangot adni a kételyeinek. Szerintük több olyan folyamat is zajlik a magyar agrárágazatban, ami csökkenti majd a mezőgazdaság potenciális kibocsátását. Jelentős termeléses csökkenést okoz, hogy a legújabb megszorító csomagok részeként a gabona után a sertéságazatban is tervezik bevezetni a fordított áfát. Az intézkedés rontja a legális termelők likviditását, ami a sertésállomány csökkenésével jár együtt.

Ahol fejleszteni és beruházni is érdemes

A 2012. év a tekintetben is eltér a belvível sújtott 2010-től, hogy nemcsak hazánkban, hanem a világ többi részén is szárazság pusztított, aminek következtében jelentős mértékben nőttek a hazai árszínvonalat is meghatározó világgiazi árak. Így ha a folyó áron mért

GDP-termelést nézzük, a mezőgazdaság visszaesése jóval mérsékeltebb, mint ha változatlan áron, csupán a terméskiesést vennék figyelembe. Ez azt jelenti, hogy a jövő évi GDP változásakor az aszály pusztítása okán megnyilvánuló bázishatás csak korlátozottan érvényesülhet.

A MOSZ álláspontja szerint a jelenlegi folyamatok mellett illúzió az ország megmentőjeként tekinteni a mezőgazdaságra. A mezőgazdaság ugyanakkor lehetne kitörési pont. Ahhoz azonban, hogy megfelelően lehessen hasznosítani az ország egyetlen valóban nagy mennyiségben hozzáférhető természeti erőforrását, a termőföldet, kiszámítható és vállalkozásbarát környezetre van szükség, ahol érdemes fejleszteni, beruházni és versenyképes vállalkozásokat építeni. Mert csak versenyképes és rentábilis termelési folyamatokon keresztül lehet értéket előállítani, foglalkoztatni, valamint közterheket fizetni, és ezáltal a vidéki életminőséget, illetve a vidék népességmegtartó szerepét javítani.

Elutasított földtörvény-tervezet

A MOSZ 2012. december 5-én tartott közgyűlése határozatában elfogadhatatlannak, súlyos társadalmi és gazdasági károk fenyegetőnek minősítette a termőföldről szóló törvény tervezetét és annak visz-

szavonására szólította fel a kormányt.

A közgyűlés megerősítette az érdekképviselő korábbi, a tervezettel kapcsolatos állásfoglalásait, módosítási javaslatokat. Mivel a közgyűlésen a Vidékfejlesztési Minisztérium államtitkára arról tájékoztatót, hogy az Országgyűlés elhatalmasítja a javaslat elfogadását és a várhatóan szintén benyújtásra kerülő, a mezőgazdasági üzemről szóló törvényjavaslatot együtt folytatja majd le a vitáját, a MOSZ szükségesnek tartja ismételtlen összefoglalni a földtörvénnyel kapcsolatos aggályokat és – mivel az előterjesztő Vidékfejlesztési Minisztérium a tervezetről nem egyeztetett az érdekképviselővel – a nyilvánosság előtt felhívni a kormányt és a parlamenti képviselők figyelmét a MOSZ ezzel kapcsolatos javaslataira.

Az Alaptörvény módosítása a termőföldről szóló törvényt (és a kapcsolódó, de még ismeretlen tartalmú két másik törvényt) sarkalatos törvénynek minősítette. Ez különösen indokolja, hogy a jogalkotók – még az elfogadása előtt – ismét megfontolják a tervezett rendelkezések hosszú távú hatásait. A MOSZ elfogadhatatlannak tartja, hogy a törvénnyel gyakorlatilag véglegesen kizárják a társas vállalkozások bármilyen célú és mértékű földtulajdon szerzését, ami – a földhasználat mértékének korlátozásával és a haszonbérleti lehetőségek bizonytalanná tételével együtt – hosszú távon kockára teszi a mezőgazdasági árutertermelő szektor fennmaradását. A tulajdonnal való rendelkezési jog alkotmányellenes korlátozása, hogy a tervezet szerint a társas vállalkozások a jogszerűen a tulajdonukban lévő termőföldet sem cserélhetik el azonos vagy kisebb méretű másik földrészletre, ha ezt gazdasági körülményeik szükségessé tennék.

Az érdekképviselő a tervezet elemzése során kimutatta, hogy a földtulajdonszerzésre

jogosultak körének néhány tízezer főre szűkítése távlatilag leértékeli a kárpótlás, a részaránytulajdonok visszaadása során szerzett vagy egyszerűen befektetésként vásárolt termőföldtulajdon és ezzel közel kétféle millió tulajdonos lesz kénytelen súlyos vagyonszerzést elkönyvelni. Elfogadhatatlannak, az állampolgárok diszkriminációjának tartja az érdekképviselő, hogy a termőföldszerzésre egyedül jogosult „földműves” fogalmából a tervezet kizárja a mezőgazdaságban élethivatásszerűen dolgozó alkalmazottakat, akiknek egy kényeszerű váltás – például a munkahely elvesztése, ami- ben szintén szerepe lehet a tervezett törvénynek – esetén nincs lehetőségük még minimális mértékű földtulajdon szerzésére sem, és a haszonbérleti lehetőségben is utolsó helyre szorulnak.

Azonos feltételekkel

Ellentétes a jogállamisággal, hogy a tervezet nemcsak hogy az állam engedélyéhez köti a tulajdonhoz és használati joghoz jutást, de a jogbiztonságot kérdésessé tevő, önkényes mérlegelési és döntési lehetőséget ad az engedélyező szakigazgatási szerveknek. A MOSZ szükségesnek tartja, hogy a törvény – a tervezetben szereplő áttekinthetetlen rendszer helyett – egyértelmű és mindenre nézve azonos feltételeket szabjon, és hogy az engedélyező hatóság csak ezek teljesülésére alapozva hozhasson döntést.

A társas vállalkozások földhasználatának irreálisan alacsony szintre (1200 hektárra) korlátozása kérdésessé teszi ezek életképességének fennmaradását. Különösen sújtja ez az állattartást – amit zömében társas vállalkozások végeznek – a működésükhöz szükséges takarmánytermő területektől való megfosztással, ami tovább rontja az amúgy is történelmi mélypontra lévő ágazat helyzetét. A MOSZ kezdeményezte, hogy az állattartó gazdálkodók, állat-

létszámuk arányához igazodva, elsőbbséget kapjanak a földhasználatához jutásban. Ennek érdekében javasolták, hogy az állattartók a törvényben meghatározandó maximum felett is használhassanak földet, 2 nagyállat/hektár állattartási kötelezettség mellett.

Szakmailag érthetetlen és elfogadhatatlan, hogy a tervezet minden tulajdonszerzési és földhasználati korlátot csak területméretben (hektárban) határoz meg, eltérve a hatályos termőföldtörvénytől. A termőföld minőségét, jövedelmezőségét kifejező aranykorona (AK) érték használata teszi lehetővé az eltérő adottságú területeket használók esélyegyenlőségének a biztosítását, míg a területnagyság kizárólagos használata rögzítené a gyengébb adottságú területeken gazdálkodó, ilyen térségben élők versenyhátrányát. A MOSZ javasolja a törvényben szereplő területmértékek aranykoronára váltásának lehetőségét, az átlagos 20 aranykorona/hektárral számolva.

A törvény alkotmányellenesen beavatkozna a gazdálkodó szervezetek működésébe is azzal, hogy a földhasználatához a gazdaság tulajdonosi irányítóinak, vezető tisztségviselőinek, például a részvénytársaságok és szövetkezetek igazgatósági tagjainak a gazdaság által használt terület mértékéhez igazodó szakképesítési követelményeket ír elő. A szakértelem biztosítása a gazdálkodó jól felfogott érdeke, amihez a törvény esetenként meghatározott szakképesítést is megkövetelhet (pl. növényvédelem, veszélyes üzem), de ezt jogszerűen nem kapcsolhatja a földhasználatához, különösen nem annak mértékéhez.

Sertéstartók nehéz helyzetben

Nem elég, hogy egy év alatt 30 százalékkal emelkedtek a sertéstartók takarmányköltségei, a felvásárlási árak pedig 10 százalékkal csökkentek az elmúlt két hónapban, most már az is fojtogatja a termelő-

ket, hogy egyes kereskedők és húsfeldolgozók nem fizetik ki a beszállított sertéseket. Mostanra 4 milliárd forintot meghaladó behajthatatlan követelése van a sertéstartóknak. Kormányzati ígéretük alapján már öt hónappal ezelőtt egyeztetések kezdődtek a húszüzemeket érintő problémákról, stratégiailag kiemelt jelentőségű vállalattá nyilvánították a gyulai és a kapuvári húszüzemet, mégsem történt semmilyen érdemi intézkedés a megmentésük érdekében, mindkét cég felszámolási eljárás alatt van.

Az ágazatot katasztrofálisan érintené, ha még több húsfeldolgozó zárná be a kapuit úgy, hogy nem fizetik ki a termelőket, vagy ha meg is kapják a pénzüket, csak jelentős késéssel jutnának a beszállított sertések árához. A sertéstelepek felszámolása, a húsipari üzemek bezárása az adófizetőknek, az államnak többletköltséget és bevételkiesést okoz. A húszüzemek leállításával nem csak az ott dolgozók veszítették el az állásukat, hanem eddig mintegy 1000 sertéstartásból élő család is elvesztette a megélhetését, és további ezrek megélhetése forog kockán, tovább duzzasztva az amúgy is foglalkoztatási gondokkal küzdő vidéki térségekben élő munkanélküliek tömegét.

Sokszor halljuk, hogy kormányzati célkitűzés a hazai sertésállomány megduplázása hét év alatt. Csakhogy nem hétéves vízióra, hanem azonnali cselekvésre van szükség. A magas takarmányárak, a földtörvénytervezet szerinti szabályok és a kiszámíthatatlan értékesítési lehetőségek miatt egyre többen hagynak fel a sertéstartással. Azonnali kormányzati beavatkozásokra van szükség, hogy a termelők hozzájuthassanak a ki nem fizetett sertések ellenértékéhez, és tisztázni kell, hogy melyek azok a feldolgozók, ahová a termelők úgy szállíthatnak, hogy biztonsággal hozzá is jutnak a sertések árához.

H. GY.